

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เจรียง เป็นการละเล่นพื้นบ้านของชาวสุรินทร์มาแต่โบราณ เจรียงหมายถึงการขับร้องหรือการขับลำนำเป็นทำนองเสนาะ โดยใช้คำกลอนผูกร้อยเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับนิทานชาดก คำสอนในพุทธศาสนาตลอดจนคำสอนของบรรพบุรุษหรือครูบาอาจารย์^๑ การเจรียงประกอบด้วย ฝ่ายชาย ๑ คน และฝ่ายหญิง ๑ คน และคนเป่าแคนอีก ๑ คน เจรียงโต้ตอบกันไปมา การเจรียงจะเริ่มต้นด้วยบทไหว้ครู ปฏิสันถารกับผู้ฟัง และเจรียงเป็นการบอกกล่าวถึงความสำคัญของงานนั้น ๆ ว่ามีการบำเพ็ญกุศลอะไร มีอันสงส้อย่างไร บางครั้งก็มีการยกนิทานประกอบก็ได้บางครั้งการเจรียงอาจเป็นเชิงกระทู้ถามคือฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ถามอีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ตอบ ทำนองการ ปูจณา – วิสัชนา หลังจากนั้นจึงเจรียงโดยทั่วไป ลักษณะการเจรียงในตอนหลังจะเพิ่ม รสสนุกสนานด้วยการใช้คำเป็นที่พอกพองใจแก่ผู้ฟัง เรียกเสียงเฮฮา จึงมักเป็นหยอกล้อกระทบกระทั่งขบขันกระเต๋ไปทางตลกคะนองตามแบบฉบับของการละเล่นพื้นเมืองโดยทั่วไป การเจรียงแบบนี้บางที่เรียกว่า “ เจรียงเบริน” มีการเจรียงอีกประเภทหนึ่งที่เคยได้รับความนิยมมาก คือ การเจรียงนิทาน ผู้เจรียงจะนำนิทานเก่า ๆ มาเจรียง เช่น กตามขอ (ปูขาว) ชังเซลจ้อย (สังข์ศิลป์ชัย) ฯลฯ มาเจรียง การเจรียงแบบนี้ได้รับความนิยมเท่ากันกับกันตรึม ลักษณะการเล่นคล้าย ๆ หมอลำ คือ มีแคนประกอบ ภาษาที่ใช้ภาษาเขมร ปัจจุบันคนที่เล่นเจรียงได้มักเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งนับวันก็จะหมดไป

ปัจจุบันนี้บทเพลงพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ซึ่งก็เป็นไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง การนิยมดูการละเล่นพื้นบ้าน บทเพลงพื้นบ้านก็มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ทันยุคสมัย การเล่นเพลงพื้นบ้านแบบเก่าได้รับการรังสรรค์ใหม่โดยคนยุคใหม่ เนื้อหาสาระของเพลงก็เปลี่ยนแปลงไป แต่ถึงอย่างไรก็ตามในบทเพลงเจรียงของชาวสุรินทร์ก็ยังมีหลักคติธรรมและหลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาสอดแทรกอยู่ในบทเพลงเสมอ

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์หลักศีลธรรมที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงเจรียงเบรินในอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ว่ามีรายละเอียดอย่างไร ศึกษาประวัติความเป็นมา

^๑ วัชรพงศ์ ชมดี. ๑๐๐ เรื่องเมืองสุรินทร์,(สุรินทร์ : สำนักพิมพ์สุรินทร์สโมสร,๒๕๕๑) หน้า

ของบทเพลงเจริญยง ตลอดจนถึงวิธีการเผยแพร่หลักคตินิยมและหลักศีลธรรมโดยใช้เจริญยงเป็นสื่อ นำในการเผยแพร่ การประยุกต์หลักธรรมในบทเพลงเจริญยงเพื่อดำเนินชีวิตประจำวัน

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาประวัติและพัฒนาการของบทเพลงเจริญยงเบริน

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาหลักศีลธรรมที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงเจริญยงเบริน
อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์หลักศีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจริญยงเบริน
อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะแนวคิดหลักศีลธรรมที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงเจริญยงเบริน
ของอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดยมีขอบเขตในการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านเอกสาร โดยใช้ข้อมูลจากพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัยอรรถกถาและฎีกาเป็นหลักตลอดจนจากเอกสารและผลงานทางวรรณกรรม
อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของหนังสือประกอบ

ขอบเขตด้านเนื้อหาวิจัย ศึกษาพัฒนาการของบทเพลงเจริญยงเบริน หลักศีลธรรม
ที่ปรากฏในบทเพลงเจริญยงเบริน อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์และวิเคราะห์หลักศีลธรรม
ที่ปรากฏในบทเพลงเจริญยงเบริน อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ขอบเขตด้านเวลา เริ่มศึกษาและสิ้นสุดในปีการศึกษา ๒๕๕๕

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ประวัติ พัฒนาการของบทเพลงเจริญยงเบริน ในอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัด
สุรินทร์เป็นมาอย่างไร

๑.๓.๒ หลักศีลธรรมที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงเจริญยงเบริน อำเภอเขวาสินรินทร์
จังหวัดสุรินทร์เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ วิเคราะห์หลักศีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจริญยงเบรินเป็นอย่างไร

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

คีลธรรม หมายถึง ความประพจน์ที่ดีที่ชอบ หรือธรรมในระดับศีล หรือกรอบปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับความรู้สึกกับผิดชอบ บริสุทธิ์ เกี่ยวกับจิตใจ หลักความประพจน์ที่ดีสำหรับบุคคลพึงปฏิบัติ

เจรียง หมายถึง การขับหรือการร้องเพลงมี ๒ แบบคือ เจรียงใช้ประกอบการบรรเลงดนตรีกันตรึม ซึ่งเมื่อขับร้องไปท่อนหนึ่ง ดนตรีกันตรึมก็จะรับและบรรเลงยาวต่อไป เจรียงดนตรีใช้ร้องในงาน โดยจะขับร้องไปเรื่อย ๆ และมีดนตรีบรรเลงคลอไปเบา ๆ ซึ่งในการร้องเจรียงนั้นสามารถร้องเล่นได้ทุกโอกาส โดยไม่จำกัดฤดูหรือเทศกาล

เจรียงเบริน หมายถึง การร้องโต้ตอบระหว่างชายหญิง เป็นทำนองลำ โดยใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบการเล่น มีบทร้องแบ่งออกเป็นสองลักษณะคือ บทร้องสั้นที่ร้องโต้ตอบกันระหว่างชาย - หญิง ในแต่ละครั้งซึ่งมีความยาวไม่เกินหกวรรค แล้วเปลี่ยนให้อีกฝ่ายหนึ่งร้องโต้ตอบเพื่อแก้กลอนกัน ส่วนบทร้องยาวจะเป็นบทร้องที่มีความหมายยาวหลายบท ในการร้องโต้ตอบแต่ละครั้งไม่จำกัดความยาว ผู้เล่นประกอบด้วยฝ่ายชาย ๑ คน หญิง ๑ คน หมอแคน ๑ คน เนื้อร้องทุกบทเป็นคำสอนที่นำมาจากคัมภีร์ในพระพุทธศาสนา

นักเจรียง หมายถึง ผู้ที่ขับร้องเพลงเจรียง

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์หลักคีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจรียงเบริน : กรณีศึกษาบทเพลงเจรียงเบริน ในอำเภอเขวาสินรินทร์ ในจังหวัดสุรินทร์” มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

๑.๖.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เครือจิต ศรีบุญนาถ^๒ ได้กล่าวว่า เพลงพื้นบ้านอีสานจะปรากฏให้เห็นในงานบุญประเพณีตามฤดูกาลหรือเทศกาลในฮีตสิบสองคองสิบสี่ ซึ่งถือว่าเป็นประเพณีของชาวอีสาน ในแต่ละงานบุญแต่ละจังหวัดมีวัฒนธรรมประเพณีต่างกันไปอีกตามกลุ่มวัฒนธรรม เช่น กลุ่มวัฒนธรรมไทยลาวหรือกลุ่มวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงจะมีเพลงพื้นบ้านที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปคือหมอลำที่โดดเด่น กลุ่มวัฒนธรรมเขมร ส่วย จะมีเพลงพื้นบ้านเจรียง กันตรึมที่โดดเด่น ส่วนกลุ่มวัฒนธรรมโคราชจะมีเพลงโคราชที่โดดเด่น

อำนาจ เย็นสบาย ได้แสดงเพลงพื้นบ้านว่ามาจากแรงบันดาลใจ ๕ อย่าง คือความรัก ความเศร้าโศก ความหยาบโลน แรงบันดาลใจทางสังคมและทางการเมือง นอกจากนั้น

^๒เครือจิต ศรีบุญนาถ, พัฒนาการเพลงพื้นบ้านอีสาน(หมอลำ เพลงโคราช เจรียงเบริน), (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๔.

ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่า เพลงพื้นบ้านทั่วไป เนื้อร้องและทำนองไม่มีระเบียบแบบแผน บางครั้งไม่มีการแต่งล่งหน้า มีทำนองง่าย ๆ และซ้ำ ๆ เนื้อร้องอาจสั้นหรือยาวก็ได้^๓

นิพนธ์ อินสิน ได้ให้ความหมายของเพลงพื้นเมืองไว้เช่นกันว่า หมายถึง เพลงของชาวบ้านท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งแต่ละท้องถิ่นก็ประดิษฐ์แบบแผนการร้องเพลงของตนไปตามความนิยม และสำเนียงภาษาพูด ที่เปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไป เพลงแบบนี้มักจะนิยมร้องกันในเวลาเทศกาล หรืองานที่มีการชุมนุมผู้คนในหมู่บ้าน มาร่วมรื่นเริงกันชั่วครั้งชั่วคราว เช่น ตรุษสงกรานต์ ปีใหม่ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า และในการลงแขกเอาแรงกันในกิจกรรมอันเป็นอาชีพ เช่น เกี่ยวข้าว นวดข้าว เป็นต้น^๔

จารุวรรณ ธรรมวัตร ได้กล่าวถึงเนื้อหาสาระที่นำมาร้องเป็นเพลงพื้นบ้าน ในเอกสารสัมมนา เรื่อง บทบาทของหมอลำต่อสังคมอีสาน ว่าการเล่นส่วนใหญ่ก็จะมีทั้งกลอนนิทานพื้นบ้าน ที่เรียกว่า กลอนลำ ก็มี ดังความตอนหนึ่งว่า “เนื้อหาของกลอนมีหลายชนิด มีทั้งกลอนนิทานพื้นบ้าน นิทานชาดก คำสอน คติโลก คติธรรม ประวัติศาสตร์ การเมือง ประเพณีต่างๆ”^๕

คริสเตียน บาวเออร์^๖ ได้เสนอบทความเรื่อง “เจรียงเบริน : ขั้มมหากาพย์เขมร เป็นมรดกดั้งเดิมของเขมรหรือรับมาจากลาว” เป็นบทความที่เสนอในวารสารภาษาและวัฒนธรรม สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบทมหาวิทยาลัยมหิดล โดยกล่าวว่า ถึงเจรียงเบรินว่าเป็นเพลงมหากาพย์เขมรที่มีลักษณะการขับเหมือนการขับลำของหมอลำลาว และศึกษา และศึกษาหมอลำลาวจากเจรียงเบรินของเขมร ซึ่งเคยมีหลักฐานการแลกเปลี่ยนกันระหว่างวัฒนธรรมทั้งสองตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๒๑

๑.๖.๒ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

พระมหาสมชัย สิริวฑฒโน (ศรีนอก) ไดกลาวไว้ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ในเพลงลูกทุ่งไทย สรุปผลการวิจัย ความตอนหนึ่งว่า อิทธิพลของเพลงลูกทุ่งนั้น มีผลทำให้คนในสังคมปฏิบัติต่อกันอย่างถูกต้อง รู้จักเคารพสิทธิของคนอื่น และให้เกียรติคนอื่น เช่น บุตรธิดาฟังเคารพตอบบิดามารดา ศิษย์ฟังเคารพต่อครูอาจารย์ เป็นต้น ตลอดจนการปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณทั้งปวง นอกจากนั้น ยังไดกลาวถึงหลัก

^๓อำนาจ เย็นสบาย, สุนทรีภาพ. (กรุงเทพมหานคร : เจริญธรรม, ๒๕๒๐), หน้า ๒๒๑.

^๔นิพนธ์ อินสิน. เพลงพื้นเมือง : เสียงบรรพบุรุษ. มูลนิธิอีสาน.(วิทยาลัยสกลนคร : ๒๕๒๑), หน้า ๙๑.

^๕จารุวรรณ ธรรมวัตร, บทบาทต่อหมอลำต่อสังคมอีสาน, เอกสารสัมมนาเพลงพื้นบ้านอีสาน, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, ๒๕๒๔), หน้า ๘๐.

^๖คริสเตียน บาวเออร์, เจรียงเบริน : ขั้มมหากาพย์เขมร, ในภาษาและวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ ๙ (๑) มกราคม-มิถุนายน ๒๕๓๓.

ปรัชญาชาวบ้าน ว่าได้จากบทเพลงลูกทุ่งนั่นเอง สำหรับเป็นคติครองใจให้ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ปราศจากการเบียดเบียนกันและกัน^๕

พระมหาประหยัด ปญฺญาวโร (สุนนท) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแสดงลำกลอนของชาวอีสาน ว่าทั้งเพลงพื้นบ้าน หรือ กลอนลำนั้น มีอิทธิพลต่อชาวอีสานมาก ดังความตอนหนึ่งว่า สังคมอีสานในยุคที่การจัดระบบองค์กรต่างๆของรัฐยังกระจายไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในชุมชนที่ห่างไกลจากเขตสุขาภิบาลออกไป ลำกลอนหรือเพลงพื้นบ้านอีสานมีบทบาทสำคัญต่อชุมชนอีสานหลายด้าน เช่น ให้ความรู้ด้านการศึกษา การสาธารณสุขพื้นฐาน การให้ข่าวสาร ข้อมูล การอบรมสั่งสอนจริยธรรม และเป็นกลไกในการจัดระเบียบทางสังคม โดยใช้กลอนลำเป็นสื่อ เพราะสังคมอีสานในอดีตเป็นสังคมการฟังไม่ใช่สังคมการอ่าน การอ่านหนังสือ การเขียนหนังสือ มักจะจำกัดอยู่ในแวดวงราชการ และผู้ที่บวชเรียนในพระพุทธศาสนา การรับรู้ข่าวสาร ต่างๆ ของชาวบ้าน จึงอาศัยจากการฟัง สื่อที่ทำหน้าที่นำข่าวสาร สาระความรู้ต่างๆ มาเผยแพร่แก่ชาวบ้าน คือ จำพวกเพลงพื้นบ้านอีสาน, กลอนลำ^๖

พระมหาพิรพงษ์ มาลา ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์คำสอนทางศีลธรรมและหลักจริยธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจี๋ยงบ่ริน”^๗ว่า คำสอนทางศีลธรรมและจริยธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจี๋ยงบ่รินส่วนหนึ่งมีพื้นฐานมาจากจารตประเพณีที่คนในชุมชนนั้นๆ ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านานแล้วประมวลเป็นกฎเกณฑ์นำมาใช้เป็นแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติและใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตและอีกส่วนหนึ่งมาจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาซึ่งพบว่าโดยมากเป็นคำสอนในระดับโลกียะซึ่งเป็นรากฐานจริยธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและเป็นกลไกในการจัดระเบียบสังคมเช่นคำสอนเรื่องศีล เรื่องนรก สวรรค์ เรื่องกรรม การเวียนว่ายตายเกิด เรื่องบาป เรื่องไตรลักษณ์ เรื่องอบายมุข ส่วนวิธีสอนจริยธรรมที่ปรากฏในเจี๋ยงบ่รินพบว่ามียุ ๖ วิธีคือ สอนโดยวิธีการโต้ตอบปัญหา สอนโดยยกนิทานหรือตำนานประกอบ สอนโดยวิธียกอุปมาเปรียบเทียบ สอนโดยอ้างสิ่งที่ชาวบ้านเชื่อถือศรัทธาและสอนโดยวิธีกล่าวประชดประชัน

^๕พระมหาสมชัย สิริวุฒโน, (ศรีนอก), “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ในบทเพลง ลูกทุ่งไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๖๕ - ๗๘.

^๖พระมหาประหยัด ปญฺญาวโร, (สุนนท), “จริยธรรมที่ปรากฏในลำกลอน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๓.

^๗พระมหาพิรพงษ์ มาลา, “การศึกษาวิเคราะห์คำสอนทางศีลธรรมและหลักจริยธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจี๋ยงบ่ริน”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๗).

พระครูโสภิตธรรมประยุต (อุดม อุตตปญโญ) ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “พุทธจริยธรรมที่ปรากฏในเพลงโคราช” ว่า เพลงโคราชเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ได้ทำหน้าที่สะท้อนถึงสภาพของสังคมในระดับท้องถิ่นไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้รับความนิยมในหลายจังหวัดเช่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ยโสธร เพลงโคราชได้สะท้อนภาพทางประวัติศาสตร์ไว้ให้后人ได้รับรู้ โดยได้ถ่ายทอดหลักจริยธรรม ซึ่งเป็นประเพณีวิถีชีวิตแบบไทยๆ อย่างเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและมีเสน่ห์ แม้ว่าเพลงโคราชจะมีเนื้อร้องค่อนข้างที่จะหยาบโลน สองแง่ สองงำ กล่าวถึงเรื่องเพศ และสัญลักษณ์ต่างๆ ในการขับร้องก็ตาม แต่ก็มีหลายเพลงที่ส่งเสริมจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น แนวคิดเรื่อง “กฎแห่งกรรม” ชาตินี้ชาติหน้า การทำดี ได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว และยังมีลักษณะการปลูกฝังจริยธรรมระดับพื้นฐานต่างๆ ไป อีกหลายอย่างเช่นให้อยู่ร่วมกันด้วยศีล ๕ ให้รู้จักความมีเมตตาธรรม รู้จักความกตัญญูรู้คุณท่าน^{๑๐}

สุคนธ์ ชัญญาวาร^{๑๑} ได้ศึกษาเรื่อง “โลกทัศน์ของชาวสุรินทร์จากบทเพลงเจี๋ยงบรินทร์” สรุปว่า เจี๋ยงบรินทร์เป็นการละเล่นที่พัฒนามาจากการขับร้องแบบดั้งเดิมของชาวไทยเขมรในแถบอีสานใต้ มีลักษณะเป็นเพลงปฏิพากย์เน้นความไพเราะของภาษา น้ำเสียงและทำนองที่ใช้ในการขับร้อง นิยมเล่นในงานประเพณี พิธีกรรม โดยเฉพาะในพิธีงานศพ และงานบรรจุอัฐิ การเจี๋ยงบรินทร์ประกอบด้วยฝ่ายชาย ๑ คน ฝ่ายหญิง ๑ คน เจี๋ยงบรินทร์โต้ตอบกันไปมา มีแคนเป็นดนตรีประกอบซึ่งใช้คนเป่าแคนเพียง ๑ คน รวมผู้แสดงเพียง ๓ คน เบรินเป็นการร้องดัดแปลงมาจากบทร้องที่เก่าแก่ของภาษาเขมรซึ่งเรียกว่า “กัฏฏอปปโก” ต่อมาเพลงพื้นบ้านคือ กัฏฏอปปโกได้วิวัฒนาการบทร้องซึ่งเรียกว่า “ไปยอ้งโกล” ได้ดัดแปลงเป็นการร้องอีกชนิดหนึ่งเรียกว่า “เจี๋ยงบรินทร์ หรือเบริน

สุนทร อ่อนคำ^{๑๒} ได้ศึกษาเรื่อง “เจี๋ยงบรินทร์ : วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้” ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้ จากเพลงเจี๋ยงบรินทร์มีทั้งหมด ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านค่านิยมและความเชื่อ ผลการศึกษาวิเคราะห์ปรากฏว่า ด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะของชาวเขมรมีวิถีชีวิต ค้ำ สภาชีวิตลำบากยากจน ชีวิตผูกพันกับธรรมชาติและเกษตร มีความเป็นอยู่แบบ

^{๑๐}พระครูโสภิตธรรมประยุต, พุทธจริยธรรมที่ปรากฏในเพลงโคราช, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

^{๑๑}สุคนธ์ ชัญญาวาร, โลกทัศน์ของชาวสุรินทร์จากบทเพลงเจี๋ยงบรินทร์, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ๒๕๓๖).

^{๑๒}สุนทร อ่อนคำ, เจี๋ยงบรินทร์ : วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้, สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๑).

พอเพียง ชีวิตที่รื่นเริงมีความสุข และมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปตามความเจริญด้านวัตถุ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพทำนา อาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพทอผ้าไหม อาชีพค้าขาย อาชีพเลี้ยงช้างและอาชีพเย็บผ้า ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวพุทธ การยึดมั่นในจารีตประเพณี ประเพณีที่ปรากฏได้แก่ ประเพณีบวชนาค ประเพณีแต่งงาน ประเพณีแซนโชนตา ประเพณีเล่นตรด พิธีเรือมมั่วต พิธีมกัวลจองใจ นอกจากนี้ปรากฏศิลปะการแสดงพื้นบ้านเรือนอันเร ศิลปะการแสดงพื้นบ้านเรือมอโย และศิลปะการแสดงพื้นบ้านเจี๋ยกัณตรัม ด้านค่านิยมและความเชื่อ ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมด้านการอบรมสั่งสอน ค่านิยมด้านความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ค่านิยมด้านความรักพ่อแม่ ค่านิยมด้านความเป็นผู้นำของชาย ค่านิยมด้านการเลือกคู่ครอง ค่านิยมด้านการเลือกลูกเขยลูกสะใภ้ ค่านิยมด้านวัตถุและเทคโนโลยี ค่านิยมการดื่มเหล้า ค่านิยมด้านการศึกษาถึงระดับปริญญา ค่านิยมการทอผ้า ค่านิยมกินหมากกินพลู ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อเรื่องคำสาบาน ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ และความเชื่อเกี่ยวกับเทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพลงเจี๋ยกัณตรัม ยังแพร่กระจายและได้รับความนิยมในกลุ่มชาวเขมรอีสานใต้ในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษและยังสะท้อนภาพวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ซึ่งเพลงเจี๋ยกัณตรัมไม่ได้เป็นเพียงพื้นบ้านของชาวเขมรอีสานใต้เท่านั้น แต่เป็นมรดกของชาติที่มีคุณค่าอันนับการ ที่สำคัญเป็นสิ่งที่เชื่อมความสัมพันธ์ของคนไทยทั่วประเทศให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจลักษณะเฉพาะของความเป็นกลุ่มเชื้อสายเขมรที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณภาคอีสานตอนใต้

สมจิตร กัลยาศิริ^{๓๓} ได้ศึกษาเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านในหัวข้อเรื่อง “ศึกษาและวิเคราะห์เพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์” สรุปว่า เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านของจังหวัดสุรินทร์ได้รับอิทธิพลจากเขมร นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นวัฒนธรรมด้านความเชื่อเกี่ยวกับการเข้าทรงสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ค่านิยม เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านในสมัยโบราณเป็นที่ชุมนุมพบปะพูดคุยทำความรู้จักในหมู่หนุ่มสาว ก่อให้เกิดความรักนำไปสู่การเลือกคู่ครอง

เครือจิต ศรีบุญนาค^{๓๔} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “เจี๋ยเบริน : เพลงพื้นบ้านของชาวไทยเขมร จังหวัดสุรินทร์” ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า เพลงพื้นบ้านเจี๋ยเบริน วิวัฒนาการมาจากการเล่น “กัฏฏอปปโก” ซึ่งมีการร้องโต้-ตอบ มีดนตรีปี่อ้อประกอบ ต่อมาการเล่นชนิดนี้ได้นำแคน เข้ามาประกอบทำนองเจี๋ยเบริน คล้ายๆ กับหมอลำกลอน ซึ่งเข้าใจว่าเกิดขึ้นในช่วง ๕๐-๖๐ ปี

^{๓๓}สมจิตร กัลยาศิริ, การวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๒๔) หน้า ๖๕.

^{๓๔}เครือจิต ศรีบุญนาค, “เจี๋ยเบริน: เพลงพื้นบ้านของชาวไทยเขมรจังหวัดสุรินทร์” รายงานการวิจัย, ภาควิชานาฏศิลป์, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์).

มานี้ และเรียกการเล่นชนิดนี้ว่า “เจี๋ยเบริน” คุณค่าของเพลงพื้นบ้านเจี๋ยเบรินให้คุณค่าในหลายๆ ด้าน เช่นด้านภาษาสามารถเลือกสรรคำที่ไพเราะ มีสัมผัสที่เป็นภาษาเขมร แต่ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว เนื้อหาของบทร้องเจี๋ยเบรินยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ประเพณี ค่านิยม สังคมและอาชีพด้านต่างๆ นอกจากนี้เพลงพื้นบ้านเจี๋ยเบรินยังให้ความบันเทิงใจให้ความเพลิดเพลินและสนองตอบสภาพด้านจิตใจได้ด้วย

เสีี่ยม บึงไสย ได้กล่าวถึงคุณสมบัติที่สำคัญของนักประพันธ์เพลงพื้นบ้านอีสานไว้ดังต่อไปนี้

๑) เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในเรื่องภาษาและฉันทลักษณ์ในการแต่งคำประพันธ์เป็นอย่างดี รู้จักเลือกถ้อยคำ สำนวน และรูปแบบที่เหมาะสมในการประพันธ์ เพื่อสื่อความหมายที่มีประสิทธิผล อันจะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ การเสนอแนวคิดนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะนอกจากจะให้คุณค่าทางด้านสังคมแล้ว ยังให้คุณค่าทางด้านวรรณศิลป์อีกด้วย

๒) เป็นผู้มีความรู้ในเรื่องท่วงทำนองในการลำเป็นอย่างดี เพราะผู้แต่งจะต้องกำหนดจังหวะ และท่วงทำนองในการลำแต่ละกลอนลงไปด้วย

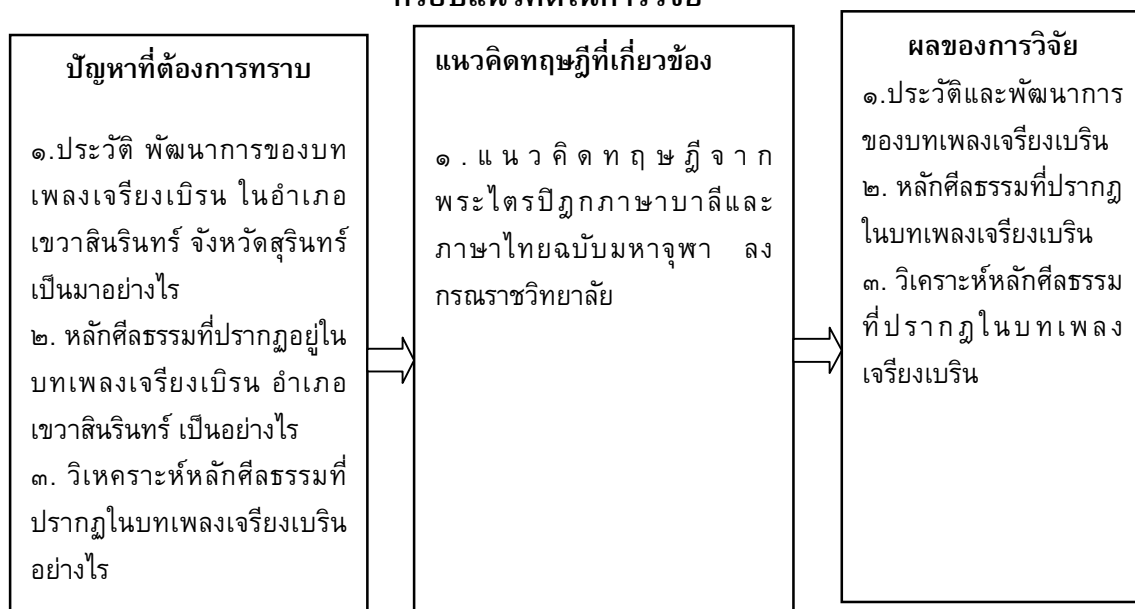
๓) เป็นผู้รักการคนควาและมีความรอบรู้ทั้งคดีโลกและคดียุทธศาสตร์ แห่ลงคนควาที่สำคัญได้แก่ หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

๔) เป็นผู้มีความรู้ในท่วงทำนองในการถ่ายทอดความรู้สึกลึกซึ้ง ผู้แต่งจะต้องใช้เทคนิคลีลาในการนำเสนออย่างแยบยล เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์นั้น^{๑๔}

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย พบว่ายังไม่มียานวิจัยที่เกี่ยวกับบทเพลงเจี๋ยเบรินของอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบแต่งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักศีลธรรมจริยธรรมในบทเพลงเจี๋ยเบรินในเขตพื้นที่อื่นๆ บทเพลงลูกทุ่ง เพลงโคราช เพลงหมอลำ แสดงให้เห็นว่าหลักศีลธรรมและจริยธรรมมีปรากฏอยู่แล้วในบทเพลง การใช้เพลงเป็นสื่อในการสอนศีลธรรมและจริยธรรมมีมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน การใช้บทเพลงเป็นสื่อในการสอนศีลธรรม จริยธรรม และเป็นสื่อในการให้ข้อมูลข่าวสารอื่นๆ

^{๑๔}เสีี่ยม บึงไสย, “บทบาทของลำกลอนในด้านการเมือง”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ๒๕๓๓), หน้า ๓๐ - ๓๑.

แผนภูมิที่ ๑.๑
กรอบแนวคิดในการวิจัย

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

๑.๗.๑ ขั้นสำรวจเอกสารเป็นขั้นการสำรวจเอกสารต่างๆ คือคัมภีร์พระไตรปิฎกทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย คัมภีร์อรรถกถา ฎีกา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำราวารสารและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อวางกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และตำราอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

๑.๗.๒ ขั้นสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย จากนั้นสร้างเครื่องมือวิจัยโดยการทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสัมภาษณ์พระสงฆ์ที่มีความรู้เกี่ยวกับประเพณีการต่ออายุโดยการคำโพธิ์ คำไทโร ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนผู้ประกอบพิธีกรรม การสังเกต โดยการเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประกอบพิธีกรรม

๑.๗.๓ ขั้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จัดทำขึ้น

๑.๗.๔ ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการบันทึกข้อมูล ดังนี้ คือย่อความให้ได้ใจความตรงตามความหมายของข้อความเดิม บันทึกโดยถอดข้อความ เป็นข้อความของผู้วิจัยเอง คัดลอกข้อความ เป็นข้อความที่ผู้วิจัยต้องการอ้างอิงเพื่อสนับสนุนความคิดของผู้วิจัย ข้อความที่เป็นพุทธพจน์ที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก

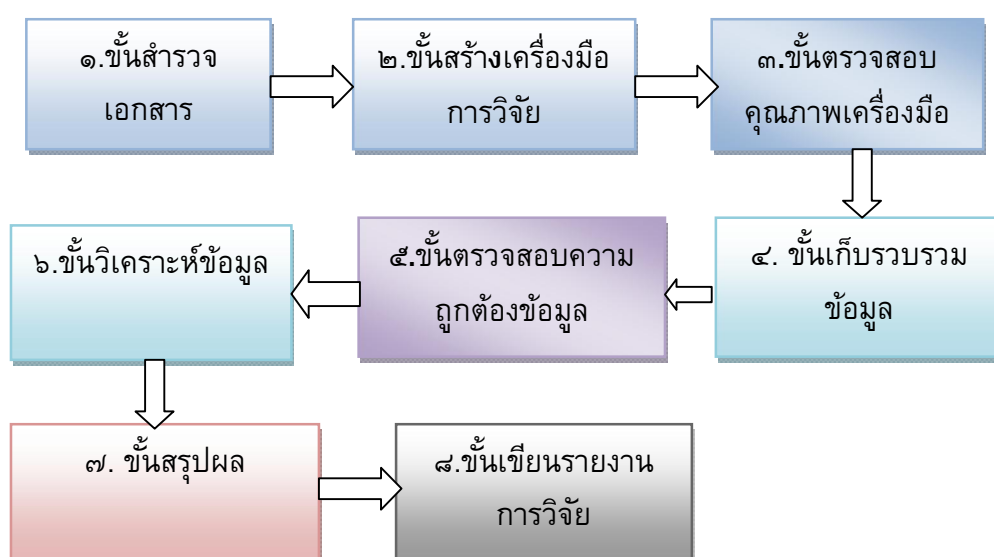
๑.๗.๕ ขั้นตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก่อนการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล เมื่อได้ตรวจสอบเรียบร้อยแล้วจึงนำมาจัดเรียงลำดับก่อนและหลังเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๑.๗.๖ ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

๑.๘.๗ ขั้นสรุปผล เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นมาสรุปเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการเขียนรายงานการวิจัยต่อไป

๑.๘.๘ ขั้นเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยได้เขียนรายงานการวิจัยตามกรอบที่กำหนดไว้ในคู่มือการทำวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิธีดำเนินการดังกล่าวสามารถนำมาเขียนขั้นตอนได้ตามแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ ๑.๒
วิธีดำเนินการวิจัย

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ได้ทราบประวัติ พัฒนาการของบทเพลงเจริญเบรินของอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

๑.๘.๒ ได้ทราบหลักศีลธรรมที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงเจริญเบรินของอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

๑.๘.๓ ได้วิเคราะห์หลักศีลธรรมที่ปรากฏในบทเพลงเจรียงเบรินในการดำเนินชีวิตประจำวันได้